PORTEKİZ CUMHURİYETİ

İLE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

SAVUNMA SANAYİ İŞBİRLİĞİ

ANLAŞMASI

PORTEKİZ CUMHURİYETİ
İLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

GİRİŞ

Portekiz Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle ferdi olarak “Taraf” müştereken “Taraflar” olarak anılacaktır),

Lizbon’da 06 Mayıs 2013 tarihinde imzalanan Portekiz Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşması hükümlerini rehberliğinde,

Karşılıklı yarar ve hak eşitliği ilkeleri temelinde, daha fazla geliştirilecek ve güçlendirilecek olan dostluk ve işbirliği ilişkilerinin, dünya barışı ve güvenliğine olduğu kadar iki Devletin ortak çıkarlarına da katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Askerî teçhizat ve silâh alanında bilimsel ve teknik kabiliyetlerini kullanarak savunma sanayi işbirliğini geliştirme isteklerini belirterek,

Karşılıklı saygı ile mütekabiliyet esaslarına bağlı kalarak,

Aşağıdaki konularda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I
AMAÇ

İşbu Anlaşmanın amacı; savunma mal ve hizmetlerinin geliştirilmesi, üretimi, tedariki, idamesi ve ilgili teknik ve lojistik destek alanlarında daha etkili işbirliği ile Tarafların savunma sanayi kabiliyetlerini geliştirerek savunma sanayi alanında işbirliği tesis etmektir.

MADDE II
KAPSAM

İşbu Anlaşma; Tarafların yetkili makamları ve/veya savunma sanayi kuruluşları arasındaki savunma sanayi alanında karşılıklı işbirliği faaliyetlerinin temelini ve ilkelerini kapsamaktadır.

MADDE III
TANIMLAR

İşbu Anlaşmanın amaçları doğrultusunda;

a) "Savunma Sanayi Mal ve Hizmetleri"; ilgili lojistik destek ile birlikte silâhları ve askerî teçhizatı ve bunların araştırma, geliştirme ve üretimi için gerekli malzemeyi ve hizmeti ifade eder.

b) “İşbirliği”; bu Anlaşma çerçevesinde, her iki Tarafın kendi ilgili yasalarına ve düzenlemelerine uygun olacak şekilde mütekabiliyet esasına dayalı olarak üstlendikleri faaliyetleri ifade eder.

c) "Resmi Görev", bu Anlaşma veya bu Anlaşmaya istinaden yapılacak diğer anlaşmalar uyarınca kararlaştırılacak görevi ifade eder.

d) “Gönderen Devlet”; Kabul Eden Devletin ülkesine bu Anlaşmanın amaçları doğrultusunda personel, malzeme ve teçhizat gönderen Devleti ifade eder.

e) “Kabul Eden Devlet”; bu Anlaşmanın uygulanması için Gönderen Devletin personel, malzeme ve teçhizatını ülkesine kabul eden Devleti ifade eder.

f) “Misafir Personel”; bir Tarafın, bu Anlaşmanın uygulanması için karşı Taraf ülkesine gönderdiği asker ve/veya sivil görevlileri ifade eder.

g) “Bakmakla Yükümlü olunan Kişiler”; Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu ve kendisine bağımlı olan kişileri ifade eder.

h) ”Üçüncü Taraf”; bu Anlaşmaya Taraf olmayan, işbirliği yapılabilecek devlet, hükümet, uluslararası kuruluş veya sözkonusu devlet, hükümet ve uluslararası kuruluşların diğer tüzel kişilerini veya temsilcilerini kapsar.

i) “Kalite Güvencesi”; savunma ürünlerinin veya hizmetlerinin Taraflar arasında mutabık kalınan prosedür, standart, norm ve ilgili teknik şartnamelere bağlı olarak üretim, performans ve kullanım gereklerine uygunluğunu güvence altına alan tüm faaliyetleri kapsar.

j) “Gizlilik Dereceli Bilgi, Belge ve Malzeme”; şekli veya tipine ya da gönderilme yöntemine bakılmaksızın, gizlilik işareti ile işaretlenen ve ulusal güvenlik çıkarlarından dolayı ve ulusal yasalara uygun olarak yetkisiz erişime, kullanıma veya imhaya karşı koruma gerektiren herhangi bir bilgi, belge veya malzemeyi ifade eder.

k) “Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları” Taraflarca tanınan tüm telif hakları ile (patent hakları da dâhil olmak üzere) icatlar, (hizmet markası da dâhil olmak üzere) kayıtlı ve kayıtsız ticari markalar, kayıtlı ve kayıtsız tasarımlar, (ticari sırlar ve teknik bilgiler de dahil olmak üzere) gizlilik dereceli bilgiler ve sirküler tasarımlar ile sınai, bilimsel, edebi ve sanatsal alanlardaki düşünsel faaliyetlerden kaynaklanan diğer tüm hakları ifade eder.

MADDE IV
İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar savunma sanayi ile ilgili olarak aşağıdaki alanlarda işbirliği yapacaklardır:

a) Tarafların Silâhlı Kuvvetlerince ihtiyaç duyulan yedek parça, alet, savunma malzemesi, askeri sistemler, teknik gösterimler ve teknik teçhizata ilişkin ortak araştırma, geliştirme, üretim ve modernizasyon için uygun koşulların sağlanması,

b) Tarafların ülkelerinde askerî teçhizat alanında ortak araştırma, geliştirme ve üretim projeleri sonuçlarının uygulanması,

c) Savunma sanayi mal ve hizmetleri alanında araştırma, üretim ve tasarım,

d) Her iki Tarafın alet ve teçhizatının modernizasyonunun yanı sıra savunma sanayi ürün ve hizmetlerinin üretimi ve tedariki alanlarında karşılıklı yardımlaşma,

e) Silâh ve askerî teknik teçhizatın ve bunların parçalarının ortak üretimi ve daha da geliştirilmesi amacıyla; Tarafların uygun birimleri arasındaki anlaşmaların sonuçlandırılmasının teşvik edilmesi,

f) Karşılıklı anlaşmayla ve Tarafların ulusal hassasiyetleri ile uluslararası hukuk ve düzenlemelerden kaynaklanan yükümlülükleri dikkate alınarak ortak projelerde üretilen nihaî ürünlerin Üçüncü Taraflara satışı,

g) İki Tarafın Silâhlı Kuvvetlerinin envanterinde bulunan ihtiyaç fazlası savunma sanayi ürün ve hizmetlerinin satılması, alınması veya başka ürün ve hizmetlerle mübadele edilmesine yönelik ortak işbirliği yapılması,

h) Tarafların savunma ile ilgili kurumları, şirketleri ve sanayileri arasında temasların, araştırma merkezlerine yapılacak teknik ziyaretlerin ve personel değişimlerinin teşvik edilmesi,

i) Taraflardan birinin topraklarında müştereken üretilen ya da geliştirilen askeri ve savunma teçhizatlarının Taraflarca tedariki,

j) Her iki tarafın ve mutabık kalındığı takdirde Üçüncü Tarafların savunma sanayi ürünlerine ilişkin üretim, geliştirme, teknoloji ve modernizasyon ortak programları için koşulların oluşturulması,

k) İki ülke arasında ortak veya benzer ihtiyaç olan teçhizatın üretimini yapmak için savunma sanayi alanında bilimsel kaynaklara dayalı ortak araştırma ve geliştirme projelerinin uygulanması ve bu hususu kapsayan çalışmaların Taraflar arasında imzalanacak Savunma Araştırma Geliştirme ve Teknoloji Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırası kapsamında yürütülmesi,

l) Üçüncü Taraflar için ortak üretim ve geliştirme konusunda Taraflar arasında anlaşmaların akdedilmesinin teşvik edilmesi,

m) İşbu Anlaşma çerçevesinde savunma sanayi ürünlerinin tedarik ve üretimine ilişkin Taraflar arasındaki anlaşmaların akdedilmesinin teşvik edilmesi,

n) Tarafların yetkisi dâhilinde askerî teknik kurumlar, savunma sanayi firmaları ve bakım-onarım tesisleri arasında işbirliği yapılması,

o) Her iki Tarafça düzenlenen savunma sanayi fuarları ve sempozyumlarına karşılıklı katılım sağlanması,

MADDE V
UYGULAMA ESASLARI

1. İşbu Anlaşmanın hayata geçirilmesine ve uygulanmasına ilişkin detaylar, her iki Tarafın millî mevzuatına tâbi olan ve işbu Anlaşma hükümlerine uygun olan tamamlayıcı ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler ile tanımlanacaktır.

2. Esas olarak, Taraflar sadece kendi savunma sanayileri ile ilgili konularda işbirliği yapacaklardır. Üçüncü Tarafların ilgi sahasına giren konuların işbirliğine dâhil edilmesi Taraflar arasında karşılıklı mutabakat ile mümkün olacaktır.

3. İşbirliği, Tarafların ihtiyaç ve çıkarları göz önünde bulundurularak, mütekabiliyet ilkesini temel alarak tesis edilecektir.

4. Taraflar, Üçüncü Tarafların ortak üretim projelerine davet edilmesi konusunu, karşılıklı mutabakata göre değerlendirip, karar alacaklardır.

5. Herhangi bir tamamlayıcı ve uygulama anlaşması, mutabakat muhtırası, protokol ve düzenlemenin feshedilmesi durumunda, Taraflar fesih bildirisinden önce başlanmış bütün yükümlülükleri tamamlamayı kabul ederler. Bu belgelerden herhangi birinin fesih bildirisi Taraflarca müştereken sonuçlandırılacak ve yerine getirilmiş ve getirilmemiş yükümlülüklerin listesini de içerecektir.

6. Yazılı ön onay alınmaksızın hiçbir Taraf işbu Anlaşma ya da bu Anlaşma kapsamında yapacakları tamamlayıcı ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler uyarınca hibe edilecek, satılacak ya da ortak üretilecek malzeme, teknik bilgi ve belgeyi üçüncü bir tarafa transfer etmeyecektir.

MADDE VI
YETKİLİ MAKAMLAR

Bu Anlaşmanın uygulanması için yetkili makamlar;

- Portekiz tarafında, Portekiz Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı,

- Türkiye tarafında, Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı'dır.

MADDE VII
KARMA KOMİSYON

1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması ve amaçlarına ulaşması için Taraflar, Portekiz Cumhuriyeti Silahlanma ve Savunma Altyapıları Genel Müdürü ve Milli Silahlanma

Direktörü ve Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Teknoloji ve Koordinasyon Yardımcısı ve Millî Silâhlanma Direktörü eş başkanlığında bir Karma Komisyon (Bundan sonra “Komisyon” olarak belirtilecektir) oluşturacaktır.

2. Komisyon her iki yılda bir Taraflardan her birinde dönüşümlü olarak toplanacaktır. Komisyon, söz konusu toplantının düzenlenmesinden sorumlu heyetin başkanı tarafından toplantıya çağırılacaktır.

3. Her iki Taraf, her bir heyette yedi üye sayısını aşmamak koşuluyla, Portekiz Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla eşit düzeyde temsil edilecektir.

4. Gerektiğinde, her bir Tarafın Silahlı Kuvvetleri, Kurumları, Şirketleri ve Savunma Sanayilerinden uzman personel Komisyona dâhil edilebilecektir.

5. Karma Komisyon Toplantısına ilişkin faaliyetler, toplantının öngörülen tarihinden en az üç ay önce Kabul Eden Devletin eş başkanı tarafından yapılacak olan resmî davet aracılığı ile başlatılacaktır.

6. Komisyon Toplantısı gündemindeki tüm tema ve konular toplantıdan en az 30 gün önce belirlenmiş ve koordine edilmiş olacaktır. Heyet Başkanları Komisyon Toplantısında gündeme gelmesi istenen soru ve konular hakkında birbirlerini haberdar edeceklerdir.

7. Komisyonda tüm kararlar oy birliği ile alınacaktır.

8. Komisyon Toplantısının nihai rapor ve bildirileri Kabul Eden Devlet tarafından hazırlanacak ve mutabık kalınması ve onaylanması halinde işlem yapılmak üzere Taraflara sunulacaktır.

9. Komisyonun faaliyetlerini düzenlemek ve koordine etmekle görevli temas noktaları;

- Portekiz Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı Silahlanma ve Savunma Altyapıları Genel Müdürlüğü Planlama ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı,

- Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Savunma Sanayi Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı’dır.

MADDE VIII
KARMA KOMİSYONUN GÖREVLERİ

Bu Anlaşma kapsamında Komisyonun görevleri aşağıdaki gibidir;

a) Bu Anlaşmanın IV. Maddesine göre, somut işbirliği alanlarını tespit etmek ve tanımlamak,

b) Birlikte gerçekleştirilecek projeleri seçmek ve müşterek projelerin uygulanmasına yönelik en uygun işbirliği şekil ve metotlarını tanımlamak,

c) Tarafların olası ortakları olabilecek yerel firmaları tespit etmek ve seçmek,

d) Müşterek programların uygulanması sırasındaki işbirliği teklifinin gerçekleştirilmesi amacıyla bilgileri mübadele etmek,

e) Üçüncü Tarafların ortak projelere katılması konusundaki teklif, tavsiye ve görüşleri ilgili makamlara sunmak,

f) Onaylanmış proje ve kararların gerçekleştirilmesi için gerekli belgelerin hazırlanması ve yayımlanmasını sağlamak,

g) Onaylanmış projelerin ve kararların gerçekleştirilmesini düzenli olarak kontrol etmek,

h) Bu Anlaşmanın uygulanmasını değerlendirmek ve gerektiğinde Anlaşmada yapılacak değişikliklere ilişkin teklifleri müzakere etmektir.

i) Komisyon, bu Anlaşmanın yorumlanmasından ve uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkları, görüşmeler suretiyle XIX. Madde uyarınca çözüme kavuşturacaktır.

MADDE IX
FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASI

1. Tarafların Fikri ve Sınaî Mülkiyet Hakları, kendi toprakları içinde üretim hakları, üretim lisansının verilmesi, Üçüncü Taraflara satış, ortak projeler çerçevesinde gerçekleştirilen buluşlar ve yeni ürünlere ait patentlerin korunmasıyla ilgili hak ve

yükümlülükleri; her bir proje için yapılacak uygulama anlaşmaları ile belirlenecektir. Bu anlaşmalar her bir Tarafta yürürlükte olan fikri ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemeleri ve uluslararası anlaşmaları dikkate alacaktır.

2. Bu anlaşmalarda; araştırma, geliştirme, üretim, tedarik, teknik hizmet, personel desteği ve altyapı hizmetlerinden kaynaklanan masraflarından doğacak karşılıklı borç ve alacaklarının tasfiye şekli, yeri, zamanı ve şartlarına ilişkin esas ve usuller ile malî ve hukukî yükümlülükler ayrıntılı olarak belirtilecektir.

3. Savunma sanayi ile ilgili malzemenin veya Taraflar arasında karşılıklı değişilen bilgilerin, üçüncü bir tarafa verilmesi veya yayımlanması ancak veren tarafın yazılı izniyle mümkün olacaktır.

4. Taraflar bu Anlaşma çerçevesinde diğer bir Tarafça verilen bütün malzeme, ürün ve bilginin yeniden üretimi, kopya edilmesi, kullanılması veya dağıtılması ile ilgili fikri ve sınai mülkiyet haklarına ve diğer sınırlamalara riayet edeceklerdir.

5. Fikri ve Sınaî Mülkiyet Haklarının korunmasına ilişkin Anlaşma ile oluşturulan yükümlülükler işbu Anlaşmanın sona ermesinden sonra da uygulanmaya devam edecektir.

MADDE X
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ, BELGE VE MALZEMENİN KORUNMASI

1. Savunma Sanayi ile ilgili gizlilik dereceli bilgi, belge ve malzemenin mübadelesi, Portekiz Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında gizlilik dereceli bilgilerin karşılıklı korunması hakkındaki bir güvenlik anlaşması ile düzenlenecektir.

2. Güvenlik Anlaşmasının sonuçlandırılmasına kadar, 06 Mayıs 2013 tarihinde Lizbon'da imzalanan Portekiz Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının VII. Maddesi ve aşağıdaki paragrafların hükümleri uygulanacaktır.

3. Taraflar, aşağıdaki tabloda gösterilen güvenlik sınıflandırma seviyelerinin eşdeğerliğini ve güvenlik sınıflandırma seviyelerine uygunluğunu kabul ederler:

PORTEKİZCE:	TÜRKÇE:	İNGİLİZCE:
MUITO SECRETO	ÇOK GİZLİ	TOP SECRET
SECRETO	GİZLİ	SECRET
CONFIDENCIAL	ÖZEL	CONFIDENTIAL
RESERVADO	HİZMETE ÖZEL	RESTRICTED

4. Her bir Taraf, bu Anlaşmaya dayanarak alınan Gizlilik Dereceli Bilgiyi kendi ulusal güvenlik sınıflandırma seviyesi ile yukarıdaki tabloda gösterilen eşdeğer işaretlere uygun olarak işaretlemeyi taahhüt ederler.

5. Taraflar; karşılıklı işbirliğinin bir sonucu olarak üretilen ya da transfer edilen Gizlilik Dereceli Bilginin korunması için kendi ulusal kanunları ve bu Anlaşma uyarınca gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu tür bilgiyi de en azından kendi Gizlilik Dereceli Bilgisini korudukları eşdeğer güvenlik seviyesinde korumayı sağlayacaklardır.

6. Gizlilik Dereceli Bilgi, Taraflar arasında, diplomatik kanallar veya Tarafların yetkili güvenlik makamlarınca mutabık kalınan diğer kanallar aracılığı ile iletilecektir.

7. Gizlilik Dereceli Bilginin gizliliğinin fiilen ihlali veya ihlal edildiği şüphesinin bulunması veya bu tür bilginin yetkisiz bir kişiye açıklanması hâlinde, ihlal veya açıklanmanın meydana geldiği veya meydana gelmiş olabileceği yerdeki Taraf, kendi ulusal yasalarına ve düzenlemelerine uygun olarak gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu durum ile alınan tedbirler ve bunların sonuçları hakkında diğer Tarafı derhal bilgilendirecektir.

MADDE XI
KALİTE GÜVENCESİ

Taraflarca ayrı bir anlaşma üzerinde mutabık kalınıp imzalanmadıkça, NATO Kalite Güvence Yayınları, standartları, yöntemleri ve prosedürleri benimsenecektir.

MADDE XII

HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ile Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişiler; giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Devlet ülkesinde bulundukları sürece Kabul Eden Devletin yürürlükteki yasalarına ve düzenlemelerine tabi olacaklardır.

2. Cezai yargılama yetkisi Kabul Eden Devlette olacaktır.

3. Kabul Eden Devlet, Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Devleti derhal durumdan haberdar edecektir.

4. Misafir Personel veya Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerden herhangi birinin Kabul Eden Devlette yasal bir soruşturmaya veya yargılamaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Devlet vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.

5. Kabul Eden Devletin kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilecektir.

6. Gönderen Devlet, Misafir Personel üzerindeki münhasır disiplin yargı yetkisini, Kabul Eden Devletin ülkesinde muhafaza eder. Ancak Kabul Eden Devlet, yetkili askerî makamları emrindeki Misafir Personele görevin gerektirebileceği emirleri verebilir.

MADDE XIII
İDARİ KONULAR

1. Misafir Personele, bu Anlaşmada belirlenmiş olanlar veya bu Anlaşma uyarınca imzalanacak tamamlayıcı anlaşmalar ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemelerle belirlenecekler dışında görevler verilmeyecektir.

2. Gönderen Devletin Askeri Personeli, görev yerlerinde kendi üniformalarını giyecektir.

3. Bu Anlaşmada belirtilen faaliyetlerin icrası sırasında, lüzumlu hallerde Kabul Eden Devlet gerekli teçhizatı sağlamak için gerekli çabayı gösterecektir.

MADDE XIV
MALİ KONULAR

1. Bu Anlaşma kapsamında bulunan işbirliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personelin maaş, konaklama, yemek hizmeti, ulaştırma, gündelik ve diğer mali haklarından, Gönderen Devlet sorumlu olacaktır.

2. Faaliyetlerin ücretsiz olarak veya cari ya da indirimli fiyatlar karşılığında düzenlenmesine Kabul Eden Devlet karar verecektir.

3. Misafir Personel Kabul Eden Devleti nihai olarak terk ederken kendi borçları ile Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin borçlarını tasfiye edecektir. Acil geri çekilme halinde, Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin borçları Kabul Eden Devlet tarafından düzenlenecek faturaya istinaden Gönderen Devlet tarafından ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Avro olarak ödenecektir.

4. Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişiler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Devletin yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olacaklardır.

MADDE XV
SAİR HUSUSLAR

1. Gönderen Devlet, gerekli gördüğü zaman, personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Devlet, böyle bir talebi alır almaz, personelin dönüşü için bütün tedbirleri alacaktır.

2. Bir Misafir Personelin veya Bakmakla Yükümlü Oldukları bir Kişinin ölümü halinde, Kabul Eden Devlet Gönderen Devleti bilgilendirecek, cenazeyi ülkesindeki en yakın uluslararası havaalanına nakledecek ve sevk edilene kadar uygun sıhhi koruma tedbirlerini alacaktır.

MADDE XVI
ZARAR / ZİYAN VE TAZMİNATLAR

1. Taraflardan her biri, Misafir Personelin görevini yerine getirdiği sıradaki

fiillerinden ötürü, karşı tarafın mallarına verilen zararları tazmin edecektir.

2. Kabul Eden Devletin ve üçüncü şahısların mallarına, kasten veya ihmale dayalı olarak verilebilecek zarar ve ziyanlara ilişkin tazminat taleplerinin çözümlenmesinde Kabul Eden Devletin kanunları uygulanacaktır.

3. Taraflar, kasıt veya ihmal bulunmadıkça, Misafir Personelin Resmi Görevlerini yerine getirirken üstlendiği hizmetten ötürü yaralanması veya ölümü halinde diğer Tarafa karşı taleplerinden feragat edeceklerdir.

MADDE XVII
GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Personel ile Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişiler, Kabul Eden Devletin topraklarında, yabancılara ilişkin kurallara tabi olacaktır.

2. Misafir Personel ile Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişiler, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışlarında bu ülkenin pasaport ve gümrük işlemleri ile ilgili kanunlarında öngörülen kurallara tabi olacaktır. Öte yandan, Kabul Eden Devlet, mevzuatına uygun şekilde idari işlemlerde gerekli kolaylıkları sağlayacaktır.

MADDE XVIII
TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri, her iki ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemeyecek ve diğer devletlerin meşruiyetlerine, çıkarlarına, güvenliklerine ve ülke bütünlüklerine karşı kullanılmayacaktır.

MADDE XIX
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

Bu Anlaşmanın uygulamasından veya yorumlanmasından doğacak, Madde VII uyarınca kurulmuş Komisyonda çözüme kavuşturulmamış herhangi bir uyuşmazlık, Taraflar arasında diplomatik kanallarla müzakereler yoluyla çözülecektir.

MADDE XX
DEĞİŞİKLİKLER

1. Taraflardan herhangi birinin yazılı talebi üzerine bu Anlaşmada değişiklik yapılabilecektir.

2. Üzerinde mutabık kalınan değişiklikler, bu Anlaşmanın XXII. Maddesinde belirtilen koşullar uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE XXI
YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıllık bir dönem süresince yürürlükte kalacak, müteakiben birer yıllık dönemler halinde otomatik olarak yürürlükte kalmaya devam edecektir.

2. Taraflardan herhangi biri, diğerine o sırada devam etmekte olan yürürlük döneminin bitiminden 90 gün öncesinden diplomatik yollardan yazılı olarak bildirimde bulunarak Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

3. Eğer bu Anlaşmanın tadilinde veya bir uyuşmazlığın çözümünde Taraflar arasında mutabakat sağlanamazsa Taraflardan her biri 90 günlük yazılı bir ön bildirim ile bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

4. Fesih, bildirimin diğer Tarafça alınmasından 90 gün sonra yürürlüğe girer.

5. Fesih hükümleri, Taraflarca başka bir şekilde mutabık kalınmadığı takdirde, işbu Anlaşmanın feshinden önce kararlaştırılmış ve başlatılmış olan herhangi bir tamamlayıcı ve uygulama anlaşması, mutabakat muhtırası, protokol ve düzenleme, proje, program veya sözleşmenin uygulanmasını etkilemeyecektir.

MADDE XXII
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Anlaşma, Tarafların Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için kendi kanunları uyarınca gerekli tüm işlemlerin tamamlandığını birbirine diplomatik kanallardan bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihten 30 gün sonra yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma, kendi Hükümetlerince gerektiği gibi yetkilendiren, altında imzaları bulunan kişiler tarafından imzalanmıştır.

İşbu Anlaşma 07 Kasım 2013 tarihinde, Ankara'da, Portekizce, Türkçe ve İngilizce dillerinde, her biri aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır. Yorum farklılığı halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

PORTEKİZ CUMHURİYETİ ADINA	TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
José Pedro Aguiar Branco Millî Savunma Bakanı	İsmet Yılmaz Millî Savunma Bakanı